TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Duyên nợ truyền thống Nga-Ấn Độ làm cho Thủ tướng Modi và Tổng thống Putin càng không thể bỏ qua nhau

08:41 12/07/2024

Người đứng đầu chính phủ Ấn Độ vừa kết thúc tốt đẹp chuyến thăm chính thức kéo dài 2 ngày tới Liên bang Nga. Đây là chuyến công du tới Nga đầu tiên của ông Modi sau 5 năm và là chuyến công du nước ngoài chính thức đầu tiên sau khi ông Modi tuyên thệ nhậm chức nhiệm kỳ mới.

Ấn Độ đóng một vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy nền kinh tế thời chiến của Nga, ngược lại New Delhi cần Moscow trong quá trình trở thành trung tâm sản xuất mới. Trong tay sẵn mối quan hệ truyền thống, họ càng không thể bỏ qua nhau khi mỗi bên đều mang lại cho bên kia những lợi ích nhất định, cả trước mắt và lâu dài.

Mục tiêu "khủng"

Tuyên bố chung của hai nhà lãnh đạo Nga-Ấn Độ về phát triển các lĩnh vực hợp tác chiến lược giữa hai nước cho đến năm 2030, đề ra 9 lĩnh vực ưu tiên trong hợp tác kinh tế song phương, nhằm phát triển thương mại, nông nghiệp, thực phẩm, năng lượng, hợp tác công nghiệp và lĩnh vực công nghệ cao. Đáng chú ý, hai nhà lãnh đạo đặt mục tiêu đạt kim ngạch thương mại vượt mốc 100 tỷ USD vào năm 2030, từ mức 65 tỷ USD năm 2023.

Tổng thống Nga Vladimir Putin và Thủ tướng Ấn Độ Narendra Modi trong cuộc gặp không chính thức tại dinh thự bang Novo-Ogaryovo, ngoại ô Moscow, ngày 8/7. Nguồn Reuters.

Tuy nhiên, khi Thủ tướng Narendra Modi hội đàm với Tổng thống Vladimir Putin, Ấn Độ luôn tỏ ra muốn giữ thái độ trung lập với mục tiêu chính là tập trung thúc đẩy thương mại với Nga. Nhưng trước đó, New Delhi đã hứng chịu nhiều chỉ trích từ phương Tây vì tăng cường nhập khẩu nhiên liệu hóa thạch của Nga, trong bối cảnh chiến dịch quân sự đặc biệt do Moscow triển khai tại Ukraine vẫn căng thẳng.

Ấn Độ - nhà nhập khẩu dầu lớn thứ ba thế giới đã chứng kiến lượng giao hàng từ Nga tăng gấp 10 lần vào năm 2022 và lại tăng gấp đôi vào năm ngoái nhờ được giảm giá mạnh. Nhập khẩu than của Ấn Độ từ Nga cũng đã tăng gấp ba lần trong cùng thời gian hai năm qua.

Bất chấp những cáo buộc tài trợ cho "cỗ máy quân sự" của Tổng thống Nga Putin, New Delhi đã biện minh cho sự gia tăng này bằng cách viện dẫn mối quan hệ truyền thống "ổn định và thân thiện" của Ấn Độ với Moscow và sự phụ thuộc nặng của nền kinh tế vào dầu nhập khẩu.

Khi Thủ tướng Ấn Độ Narendra Modi gặp Tổng thống Nga Vladimir Putin tại Moscow trong tuần này, Điện Kremlin đã tìm cách thúc đẩy hơn nữa thương mại với cường quốc Nam Á để củng cố nền kinh tế vốn phụ thuộc vào hàng hóa xuất khẩu của Nga, đồng thời nhằm giảm bớt tác động từ các lệnh trừng phạt của phương Tây do cuộc xung đột quân sự tại Ukraine.

Thông báo về cuộc đàm phán cấp cao Nga-Ấn, người phát ngôn Điện Kremlin Dmitry Peskov cho biết, ngoài việc cùng nhau giải quyết các vấn đề an ninh khu

vực và toàn cầu, hai bên còn có chung "ý chí chính trị " để thúc đẩy hợp tác kinh tế và thương mại.

Nhưng ở một mặt khác, khi đến với Nga, Ấn Độ vẫn phải bước đi trên một con đường tế nhị, vì nước này vẫn muốn duy trì liên kết chặt chẽ với phương Tây, vừa tìm kiếm liên kết thương mại mới với Moscow và đồng thời, giữ quan điểm trung lập trong cuộc xung đột Nga-Ukraine.

Từ hồi Chiến tranh Lạnh, Liên Xô và Ấn Độ đã xây dựng mối quan hệ đối tác chiến lược về cả quốc phòng và thương mại.

Ấn Độ là thị trường lớn của ngành công nghiệp quốc phòng Nga - thị trường lớn nhất cho đến gần đây. Theo Viện Nghiên cứu hòa bình quốc tế Stockholm (SIPRI), trong hai thập kỷ qua, Moscow đã cung cấp 65% lượng mua vũ khí của Ấn Độ, với tổng trị giá hơn 60 tỷ USD (55,8 tỷ Euro).

Mối tình duyên nợ Nga-Ấn Độ, đáng để Thủ tướng Modi 'đi trên dây'. Trong ảnh, Thủ tướng Ấn Độ Narendra Modi và Tổng thống Nga Vladimir Putin ở Moscow. Nguồn Getty Images.

Sau khi xung đột Nga-Ukraine nổ ra, Moscow đã tìm cách tăng cường quan hệ với Ấn Độ và Trung Quốc như một đối trọng với phương Tây. Điện Kremlin đã đưa ra đề nghị giảm giá lớn cho New Delhi khi bán dầu, than và phân bón, nhằm đẩy mạnh nguồn tài chính của đất nước trước những khó khăn bủa vây.

Kết quả là, Ấn Độ nổi lên như một thị trường xuất khẩu lớn nhiên liệu hóa thạch của Nga, sau khi Moscow tăng cường tìm kiếm các điểm đến mới cho hàng hóa thế mạnh sau các lệnh trừng phạt của phương Tây. Chẳng hạn, vào tháng 4, lượng dầu thô Nga cung cấp cho Ấn Độ đã tăng lên mức kỷ lục mới 2,1 triệu

thùng/ngày, theo thông tin của Công ty Phân tích tài chính S&P Global.

Thương mại song phương giữa hai nước đạt mức cao kỷ lục gần 65,7 tỷ USD vào năm ngoái, theo số liệu từ Bộ Thương mại Ấn Độ. Đáng chú ý, thương mại đang nghiêng phần có lợi cho Nga, khi nền kinh tế thứ hai Châu Á đã nhập khẩu lượng hàng hóa trị giá tới 61,4 tỷ USD, bao gồm dầu, phân bón, đá quý và kim loại.

Ngoại trưởng Ấn Độ Subrahmanyam Jaishankar cho biết tại một hội nghị hồi tháng 5 rằng, “Từ lâu, chúng tôi đã nhìn Nga từ góc độ chính trị hoặc an ninh”. "Khi Điện Kremlin quay về phía Đông, các cơ hội kinh tế mới đang xuất hiện... sự tăng đột biến trong thương mại và các lĩnh vực hợp tác mới của chúng ta không nên được coi là một hiện tượng tạm thời".

Ấn Độ chọn cách "đi trên dây"

Trong khi phương Tây tỏ ra không bằng lòng với thỏa thuận dầu giá rẻ Ấn Độ-Nga, thì sự phụ thuộc lịch sử của New Delhi vào Moscow về vũ khí còn là mối lo ngại lớn hơn đối với Mỹ và Châu Âu.

Nhà nghiên cứu về chính sách đối ngoại của Ấn Độ Aleksei Zakharov tại Viện Quan hệ quốc tế Pháp (Ifri), viết trong một bài báo: “New Delhi đã thể hiện một cách tiếp cận đa sắc thái trong việc giải quyết xung đột Nga-Ukraine, giữ quan hệ tốt với Moscow và phương Tây”.

Theo chuyên gia Zakharov, "những thách thức cơ cấu dường như vẫn ngăn cản hai bên khôi phục quan hệ kinh tế, đồng thời, vị chuyên gia này cũng nói thêm rằng, hợp tác quốc phòng giữa Nga-Ấn Độ hiện đang "trong tình trạng lấp lửng", một phần do xung đột với Ukraine và phần khác do lo ngại căng thẳng với phương Tây. Các lệnh trừng phạt đã gây trở ngại cho ngành vũ khí của Nga.

Tờ DW của Đức đưa ra nhận định, chuyến thăm của ông Modi tới Moscow - chuyến công du nước ngoài thứ hai của ông sau khi tái đắc cử vào tháng Sáu - là một dấu hiệu cho thấy Ấn Độ rất coi trọng mối quan hệ với Điện Kremlin. Là một cường quốc thế giới đang phát triển, New Delhi không thể không ưu tiên các lợi ích chiến lược của mình, nhưng đồng thời mong muốn cân bằng quan hệ với cả phương Tây, Nga và Trung Quốc.

Nhà nghiên cứu Zahkarov phân tích: “Nhìn bề ngoài, có vẻ như tính trung lập của Ấn Độ (trong cuộc xung đột Nga-Ukraine) đã cho phép tăng cường quan hệ song phương với Moscow. Tuy nhiên, xem xét kỹ hơn cho thấy Ấn Độ đã trở nên thận trọng hơn trong tương tác với Nga... Vì vậy, việc duy trì đối thoại và đặt cược phòng ngừa rủi ro có thể sẽ quan trọng hơn đối với cả hai bên so với việc

đạt được các thỏa thuận mới”.

Trên thực tế, dù các hợp đồng mới để mua vũ khí của Nga có thể bị hạn chế, nhưng sáng kiến "Sản xuất tại Ấn Độ" của ông Modi, nhằm mục đích thúc đẩy nền kinh tế hàng đầu Châu Á này trở thành trung tâm sản xuất, có thể giúp Nga cung cấp nhiều nguyên liệu thô và linh kiện hơn cho hoạt động sản xuất trong nước của Ấn Độ.

Ngoài ra, Nga cũng mong muốn mở rộng Hành lang vận tải quốc tế Bắc-Nam (INSTC), một dự án đường bộ, đường biển và đường sắt nối Nga với Ấn Độ thông qua Iran. Vào tháng trước, Nga đã chính thức vận chuyển đợt than đầu tiên thông qua INSTC. Dự án đã được thực hiện trong hơn hai thập kỷ và do những hạn chế mà Nga đang phải đối mặt từ các lệnh trừng phạt của phương Tây, INSTC hiện là ưu tiên thương mại quan trọng của Điện Kremlin.

Việc hoàn thành một dự án khác có tính cấp bách mới là Hành lang hàng hải Chennai-Vladivostok. Được đề xuất lần đầu tiên vào năm 2019, tuyến đường biển kéo dài 10.300 km (5.600 hải lý) từ khu vực cực Đông của Nga có thể giúp bảo đảm dòng năng lượng của Nga và các nguyên liệu thô khác đến Ấn Độ. Hành lang được đề xuất dự kiến giảm thời gian vận chuyển từ 40 xuống 24 ngày so với tuyến đường hiện có qua Kênh Suez.

Có thể thấy, trong bối cảnh Nga đang phải chịu các lệnh cấm vận của phương Tây, Ấn Độ đang có nhiều động lực để khai phá hơn nữa những tiềm năng trong mối quan hệ với Nga. Thủ tướng Narendra Modi dường như đang tiếp tục duy trì sự cân bằng giữa phương Tây và Nga, nhưng không bỏ qua lợi ích.

Giới phân tích nhận định, mối quan hệ của Ấn Độ với cả Nga và phương Tây phản ánh một bối cảnh quốc tế phức tạp. Điều này cũng nhấn mạnh những nỗ lực của các nước nhằm duy trì lợi ích quốc gia trong khi tìm kiếm sự cân bằng trong môi trường chính trị toàn cầu đang biến động khó lường.

Nguồn DW/Getty Images/baoquocte.vn